

PROHLÁŠENÍ ZMOCNĚNCE O AKCEPTACI PLNÉ MOCI?

LENKA ŘEHULOVÁ

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Česká republika

Abstrakt v rodném jazyce

Níže uvedený příspěvek se zabývá problematickou otázkou, zda je správná praxe českých soudů, které vyžadují, aby plná moc k zastupování v civilním soudním řízení zahrnovala i prohlášení zmocněnce o její akceptaci. Za tímto účelem je provedena detailní analýza právní úpravy institutu plné moci z pohledu občanského práva hmotného a procesního, a to po stránce teoretické i praktické s využitím soudní judikatury.

Klíčová slova v rodném jazyce

Zmocnitel, zmocněnec, plná moc, dohoda o plné moci, prohlášení zmocněnce o akceptaci plné moci, jednostranný a dvoustranný právní úkon, zastupování v civilním soudním řízení, občanské právo hmotné, občanské právo procesní.

Abstract

The under-mentioned paper is dealing with the debatable question whether it is proper procedure of the Czech courts to require the mandatory's statement of acceptance of full powers as its obligatory part for representation in a civil proceeding. For this purpose the detailed analysis of legal regulation of full powers is made in terms of civil substantive law and law of civil procedure. Both the theory of civil law and the civil judicature are purposefully researched.

Key words

A mandator, a mandatory, full powers, the contract of mandate, the mandatory's statement of acceptance of full powers, unilateral and bilateral legal act, representation in a civil proceeding, civil substantive law, law of civil procedure.

1. ÚVODEM

Nepoužívá-li zmocněnec tradičně upravené a po dlouhá léta nedotčené formuláře plných mocí, které obsahují i prohlášení zmocněnce o přijetí plné moci, je dosti pravděpodobné, že se bude u případného občanskoprávního soudního řízení potýkat s požadavkem soudu, aby plná moc rovněž zahrnovala podepsané prohlášení zmocněnce o tom, že plnou moc přijímá. Jde o povinnou náležitost plné moci jako předpoklad její bezvadnosti a má takovýto postup soudů oporu v hmotněprávní či procesně právní úpravě problematiky plné moci? Soudní úředníci i mnozí soudci soudů všech stupňů Vám odpoví zcela určitě kladně. Existuje však druhá skupina respondentů, mezi něž patří především advokáti, kteří se s daným názorem vůbec neztotožňují.

2. PROCESNĚPRÁVNÍ ÚPRAVA PLNÉ MOCI K ZASTUPOVÁNÍ V CIVILNÍM SOUDNÍM ŘÍZENÍ

Zastupování účastníků civilního řízení na základě plné moci jsou věnována ustanovení §24 až §28a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „OSŘ“). Plná moc k zastupování v civilním soudním řízení je chápána jako procesní úkon

účastníka řízení adresovaný soudu a představující účastníkův projev vůle být v daném řízení zastoupen od něj odlišnou osobou¹. Dané procesní zastoupení pak předpokládá dohodu mezi zastoupeným a jeho zástupcem a plnou moc jako takovou, na podkladě nichž vzniká vztah mezi zmocněncem a zmocnitelem na jedné straně a procesní vztah mezi nimi a soudem na straně druhé.

Dle ustanovení §28 OSŘ může účastník zmocněnci udělit plnou moc pro celé řízení – procesní plnou moc anebo plnou moc pouze pro určité procesní úkony - prostou plnou moc². Takovou plnou moc lze udělit zástupci písemně nebo ústně do protokolu u příslušného soudu. Občanský soudní řád jako procesněprávní předpis neupravuje nikterak podstatné náležitosti plné moci, pouze v ustanovení §28 odst. 4 hovoří o tom, že podpisy na písemné plné moci musí být úředně ověřeny, stanoví-li tak zákon nebo rozhodne-li tak předseda senátu. Jeden z hlavních komentářů k občanskému soudnímu řádu však přesto jakoby navíc ve výkladu k ustanovení §28 uvádí, že *z listiny (z protokolu) musí být rovněž zřejmé, že zmocněnec plnou moc přijal*³, ač pro dané tvrzení nenajdeme odpovídající ustanovení v zákoně. Tuto skutečnost více předmětný komentář neobjasňuje, pouze konstatuje, že při posuzování, zda písemná plná moc nebo ústní prohlášení účastníka o udělení plné moci, mají potřebné náležitosti, je třeba vzít především v úvahu, zda spolehlivě prokazují oprávnění označeného zástupce – zmocněnce jednat za účastníka řízení. Smyslem těchto procesních úkonů je nikoliv založit právní vztah zastoupení, ale prokázat soudu již udělenou plnou moc⁴. Z výše uvedeného je možno dovozovat, že soudy v otázce požadavku přijetí plné moci zmocněncem mohou vycházet z doslovného znění ustanovení §28 odst. 4, kde slovem „podpisy“ lze chápat nejen podpis zmocnitele, ale i zmocněnce a současně také mohou aplikovat interpretaci obsaženou ve shora uvedeném komentáři k OSŘ. Tyto případné argumenty soudu(ů) při dalším výkladu a analýze povahy plné moci jako právního úkonu z hmotněprávního hlediska neobstojí.

Vzhledem k tomu, že procesněprávní úprava institutu plné moci vykazuje neúplnost, je nezbytným pomocníkem při dalším rozboru z důvodu odvětvové blízkosti hmotněprávní úprava (občanskoprávní) plné moci zakotvená v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „ObčZ“).

3. HMOTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVA PLNÉ MOCI A DOHODY O PLNÉ MOCI

3.1 DOHODA O PLNÉ MOCI

Jak již bylo shora uvedeno, vznik procesního zastoupení na základě plné moci předpokládá dohodu o zastoupení mezi zastoupeným a jeho zástupcem (tzv. dohodu o plné moci – v praxi např. smlouva o právní pomoci, smlouva příkazní, mandátní, o obstarání věci, nebo smlouva zprostředkovatelská). Jde o dvoustranný právní úkon, který nemá zákonem stanovené podstatné náležitosti; vymezuje práva a povinnosti stran při zastupování zmocnitele zmocněncem. Obsah tohoto úkonu nemá v zásadě vliv na jednání zmocněnce jménem

---

¹ K pojmu procesní úkon více viz Winterová, A. a kolektiv: Civilní právo procesní. Praha: Linde Praha, a.s., 2004, s. 188 a násl.

² K charakteristice procesní a prosté plné moci srov. např. Winterová, A. a kolektiv: Civilní právo procesní. Praha: Linde Praha, a.s., 2004, s.156-157 anebo Stavinohová, J., Hlavsa P.: Civilní proces a organizace soudnictví. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 242-243.

³ Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha: C.H.Beck,2006, s. 116.

⁴ Tamtéž.

zmocnitele vůči třetím osobám. Rozsah oprávnění zmocněnce k jednání jménem zmocnitele ve vztahu k třetím osobám je závislý výlučně jen na obsahu plné moci, ostatně jak stanoveno v ustanovení §31 a následujících ObčZ. Na základě dohody o plné moci by pak měla být plná moc udělena, ale zároveň jako samostatný právní úkon je na ní nezávislá. V rámci civilního soudního řízení není soud bez dalšího povinen ani oprávněn zkoumat obsah dohody o plné moci a jediným relevantním dokladem prokazujícím zastoupení účastníka jinou osobou by měla být plná moc.

3.2 OBČANSKOPRÁVNÍ PLNÁ MOC

Hmotněprávní úpravu zastoupení na základě plné moci najdeme v ustanovení §31 až §33b ObčZ. Ustanovení §31 ObčZ hovoří o možnosti nechat se při právním úkonu zastoupit fyzickou nebo právnickou osobou. Za tímto účelem zmocnitel udělí plnou moc zmocněnci, v níž musí být uveden rozsah zmocněncova oprávnění⁵. Občanskoprávní plná moc je tedy právním úkonem, jímž zmocnitel vůči třetí osobě prohlašuje, že zmocněnec je oprávněn jej v určitém rozsahu zastupovat^{6,7}. Plná moc nezakládá, nýbrž osvědčuje existenci právního zastoupení. Vnitřní vztahy mezi zmocněncem a zmocnitelem upravuje již zmíněná dohoda o plné moci. Ke vzniku řádného zastoupení tedy občanský zákoník vyžaduje existenci dvou právních skutečností, a to dohodu o plné moci a plnou moc samotnou.

Rozlišujeme plnou moc obecnou (generální) a zvláštní (speciální). Generální plná moc opravňuje zástupce k zastupování při všech právních úkonech s výjimkou těch, které vyžadují zvláštní plnou moc⁸. Speciální plná moc naopak opravňuje zástupce pouze k jednotlivému právnímu úkonu nebo k některým právním úkonům určitého druhu uvedeným v plné moci. Obecně řečeno plná moc je právním úkonem neformálním a její forma není předepsána. Plná moc může být proto udělena jak písemně, tak ústně, případně i jiným způsobem, který nevzbuzuje pochybnosti o tom, že byla plná moc udělena. To však platí pouze tehdy, jestliže se plná moc týká pouze určitého úkonu a pro tento úkon není předepsána písemná forma. Pokud však je třeba, aby byl právní úkon, který je předmětem zastoupení učiněn v písemné formě, tj. písemná forma právního úkonu je předepsána zákonem nebo je stanovena dohodou účastníků, musí být také plná moc udělena písemně. Písemně musí být plná moc udělena i tehdy, netýká-li se jen určitého právního úkonu⁹. Jde-li o obsahové náležitosti plné moci, zákon výslovně zmiňuje pouze jedinou, a to vymezení rozsahu zmocněncova oprávnění, což byť jinými slovy je uvedeno i v ustanovení §28 odst. 1 OSŘ. Ohledně ostatních podstatných náležitostí občanskoprávní plné moci je nutné vycházet z obecných náležitostí právního úkonu. Plná moc by tak měla být určitá a srozumitelná a měla by být učiněna svobodně a

---

⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 11. 1997, sp. zn. 11Cmo 245/97: „Pro vymezení rozsahu oprávnění zmocněnce jednat za zmocnitele je rozhodující rozsah uvedený v plné moci, neboť tím se třetím osobám dává tento rozsah najevo; proto není rozhodující rozsah zmocnění uvedený v dohodě o plné moci ...“

⁶ Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání, Praha: C.H. Beck, 2006, s. 208.

⁷ Případné omezení rozsahu zástupce (zmocněnce) jednat za zastoupeného (zmocnitele) musí být v plné moci výslovně uvedeno, jinak nemá vůči třetím osobám žádné právní účinky (princip ochrany dobré víry třetích osob).

⁸ Např. §463 odst. 2 ObčZ (odmítnutí dědictví) nebo §9 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění (prohlášení jednoho ze snoubenců, že vstupuje do manželství, učiněné prostřednictvím zástupce).

⁹ §31 odst. 4 ObčZ.

vážně¹⁰. V plné moci musí být jednoznačně identifikována osoba zmocnitele a zmocněnce, vymezen rozsah zmocněncova oprávnění a uveden podpis zmocnitele. Plná moc se stává účinnou předáním zmocněnci. Na tomto místě nelze než konstatovat, že výše uvedené poznatky platí bez rozdílu i pro plnou moc pro zastupování v civilním soudním řízení. Pokud se jedná o svobodu a vážnost jako náležitosti vůle zmocnitele, pak v civilním soudním řízení patrně nehrají ve vztahu k uplatnění teorie projevu podstatnou roli.

3.2.1 OBČANSKOPRÁVNÍ PLNÁ MOC – JEDNOSTRANNÝ NEBO DVOUSTRANNÝ PRÁVNÍ ÚKON?

Jak již bylo výše uvedeno plná moc je projev vůle zmocnitele učiněný navenek a adresovaný třetím osobám, kterým zmocnitel dává na vědomí, že určitá osoba jako zástupce (zmocněnec) je oprávněna jej v uvedeném rozsahu zastupovat. Jedná se tedy pouze o právní úkon zmocnitele nikoliv i zmocněnce, tj. právní úkon jednostranný. Tentýž právní názor v několika rozhodnutích zastává i soudní praxe¹¹. Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. **26 Cdo 643/2002** ze dne 12. června 2003 přímo v odůvodnění uvádí: „*Pokud odvolatelé namítají, že v plné moci udělené prvním žalovaným není obsažen projev vůle obecného zmocněnce v tom smyslu, že uvedené zmocnění přijímá, je třeba poukázat na to, že plná moc je jednostranným právním úkonem, a je nutno ji odlišovat od dohody o zastoupení jakožto úkonu dvoustranného, pro který není předepsána písemná forma*“. Rovněž i Ústavní soud ČR ve svých nálezech¹² konstatuje, že plná moc je na rozdíl od dohody o plné moci jednostranným právním úkonem a navenek již jen osvědčuje, že dohoda o plné moci byla uzavřena. Česká občanskoprávní teorie¹³ taktéž považuje za nesporné, že jde o jednostranný právní úkon zmocnitele. Jestliže plnou moc chápeme jako jednostranný právní úkon zmocnitele je pak požadavek prohlášení o přijetí plné moci zmocněncem zcela nelogický a iracionální.

4. ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ

Na základě shora uvedeného neexistuje žádný pádný důvod k tomu, abychom činili rozdíl mezi povahou plné moci pro zastupování v civilním soudním řízení a povahou plné moci občanskoprávní. Skutečnosti popsané v kapitole věnované občanskoprávní plné moci jsou nepochybně aplikovatelné i pro plnou moc určenou k zastupování v civilním soudním řízení.

Ačkoliv o tom zákon nehovoří, je obecně k zastupování dle plné moci třeba tzv. dohody o plné moci, na podkladě níž vzniká vztah zmocnění mezi zmocněncem a zmocnitelem. Tento vztah může mít různou podobu závazkové smlouvy. Teprve následně v návaznosti na existenci dohody o plné moci, uděluje zmocnitel zmocněnci onu plnou moc. Plná moc k zastupování v civilním soudním řízení pak je jednostranný právní úkon zmocnitele jako účastníka řízení určený soudem, který je průkazem existence zastoupení účastníka jinou fyzickou osobou. Plná moc bývá někdy obsažena v téže listině jako dohoda o zmocnění, jde

---

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 12. 1995, sp. zn. Odon 28/95: „Písemná plná moc má předepsané náležitosti, je-li v ní obsažen projev vůle zmocnitele splňující požadavky § 37 občanského zákoníku a je-li zmocnitel vlastoručně podepsán.“

¹¹ Kromě v textu uvedených rozhodnutí, se dále jedná např. o usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. **7 Tdo 927/2002** anebo také usnesení totožného soudu ze dne 7. 4. 2005. sp. zn. **26 Cdo 1766/2004**.

¹² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. 9. 1994, sp. zn. **IV. ÚS 43/94** a nález Ústavního soudu ČR ze dne 30. 1. 2003. sp. zn. **I. ÚS 433/01**.

¹³ Např. **Knappová, M., Švestka, J. a kol.**: Občanské právo hmotné. Svazek 1., 3. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 200 nebo také op. cit. sub. 6, s. 208.

však o úkon, který má jiný cíl – prokázat existenci vztahu zastoupení. Udělení plné moci je jen jednostranným úkonem, k němuž není třeba součinnosti zmocněnce. Zmocněnci udělením plné moci vzniká jen právo jednat za zmocnitele, nikoliv povinnost jednat¹⁴.

Velmi často však dochází ke směřování obou pojmů – tedy dohody o plné moci a plné moci jako nesamostatného právního úkonu, což pak může vyvolávat dojem, že plná moc je dvoustranným právním úkonem, ač tomu tak ve skutečnosti není. Dalším důvodem vzniku pochybností může být snaha soudu o doslovný výklad ustanovení §28 odst. 4 OSŘ („podpisy“ na písemné plné moci) a rovněž úsilí soudu o získání jistoty, že zmocněnec je s udělenou plnou mocí skutečně srozuměn¹⁵. Od těchto úvah, které by vedly zpět k již dávno překonaným názorům ztotožňujícím plnou moc s dohodou o plné moci¹⁶, je třeba se oprostít a vycházet ze skutečností stanovených zákonem a občanskoprávní teorií.

Závěrem nutno konstatovat, že požadavek soudů na to, aby plná moc k zastupování v civilním soudním řízení zahrnovala i prohlášení zmocněnce o přijetí plné moci, je racionálně neopodstatněný, nemající oporu v platné právní úpravě ani v logice.

Literatura:

Monografie

- Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 1042, ISBN 80-7179-378-7
- Knappová, M., Švestka, J. a kol.: Občanské právo hmotné. Svazek 1., 3. vydání. Praha: ASPI, 2002 s. 471, ISBN 80-86395-28-6
- Stavinohová, J., Hlavsa P.: Civilní proces a organizace soudnictví. Brno: Masarykova univerzita, 2003, s. 660, ISBN 80-210-3271-5
- Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. 10. vydání, Praha: C.H. Beck, 2006, s. 1465, ISBN 80-7179-486-4
- Winterová, A. a kolektiv: Civilní právo procesní. Praha: Linde Praha, a.s., 2004, s. 691, ISBN 80-7201-464-1

Odborné články

- Kvasnica, M., Hrbek, J.: Ohlasy k otázce přijetí plné moci zmocněncem. Bulletin advokacie, 2005, č. 7-8, s. 62-63, ISSN 1210-6348

---

¹⁴ **Spáčil, J.:** Poznámky k problematice zastoupení na základě plné moci. Právo a podnikání, 1996, č. 1, s. 9.

¹⁵ Nelze totiž na druhou stranu vyloučit případ, kdy účastník civilního soudního řízení udělí plnou moc zmocněnci, aniž by o tom zmocněnce informoval. Daný stav však lze zhojit procesním prostředkem v ustanovení §43 OSŘ.

¹⁶ Názor, že akceptace plné moci zmocněncem je povinnou náležitostí plné moci lze do jisté míry patrně dovozovat z právní úpravy obsažené v **Císařském patentu č. 946/1811 Sb. z. s.**, obecný zákoník občanský z hlavy dvacáté druhé, ustanovení §1002 a násl.

- Nedělka, M., Říha, P.: Prohlášení zmocněnce o přijetí plné moci – její povinná náležitost? Právní rozhledy, 2005, č. 4, s. 139-141, ISSN 1210-6410
- Spáčil, J.: Poznámky k problematice zastoupení na základě plné moci. Právo a podnikání, 1996, č. 1, s. 7-11, ISSN 1211-1120

Soudní rozhodnutí

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. 9. 1994, sp. zn. IV. ÚS 43/94
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 12. 1995, sp. zn. Odon 28/95
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 11. 1997, sp. zn. 11Cmo 245/97
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 11. 2002, sp. zn. 7 Tdo 927/2002
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 30. 1. 2003, sp. zn. I. ÚS 433/01
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 6. 2003, sp. zn. 26 Cdo 643/2002
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 4. 2005. sp. zn. 26 Cdo 1766/2004

Právní předpisy

- Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s., obecný zákoník občanský
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Online zdroje

- Ústavní soud České republiky [online]: Dostupný z WWW <http://www.concourt.cz>
- Nejvyšší soud České Republiky [online]: Dostupný z WWW <http://www.nsoud.cz>
- SALVIA: Informační systém pro advokátní kanceláře [online]: Dostupný z WWW <http://www.salvia.gurkol.net>
- NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu [online]: Dostupný z WWW <http://nalus.usoud.cz>

Kontaktní údaje na autora – email:

mgr.lenka.rehulova@seznam.cz